



Изграждане на лидери и Шотландски Ритуал

На Бр. П.К., 33° и Бр. П.Т., 33°

„...Една власт, управляваща без антагонизъм и без съдействие, следователно без контрол, се оказва фатална за кралете, оглавяващи и църквата, докато републиките, от друга страна, загинат поради конфликта между свободите и привилегиите, които, при отсъствието на всякакви йерархично определени и налагани задължения, скоро се превърнаха в съпернически помежду си тирани. За да се намери устойчивата среда между тези две пропастни, идеята на християнските йерофанти бе създаването на едно общество, посветено на себеотрицание чрез тържествен обет и предпазено чрез строги правила; членовете му трябваше да бъдат набирани чрез посвещаване и като единствен пази-тел на висшите религиозни и обществени тайни, това общество би трябвало да дава крале и папи, без да се поддава на корупцията на Властта.“

(Ал. Пайк. „Морал и догма“)

„...Голяма част от описанието на човешката история е историята на военни, политически, религиозни и социални лидери...“
(Юкъл, 2002)

„...За да могат всички да видят благотворното влияние на Зигарството, както са правили всички истински Зигари от началото на света и дори до края на времето ще правят!“
(Из конституцията на Дж. Андерсън от 1723 г.)

„Лидерството е като красотата – трудно е да го опишеш, но веднага го познаваш, щом го видиш“
(Bennis, 1994)



Вникването в смисъла на Божието Слово, написано с астрални знаци и предадено на първите хора чрез пратениците на Великия Архитект на всички Светове, изначално било по силите само на най-светлите умове на човечеството. Те създали своите простички доктрини, които до наши дни представляват интерес за всички Масони. Съветвани, окриляни и напътствани с първите смислено свързани гуми, мъжете и децата на Светлината боготворели Небето и Звездите му като Върховно Същество, чието възплъщение били Слънцето, Луната, Звездите и Етерът. Някъде великата огнена сила на Природата получила името *Крисор*, изобразенията на Слънцето и Луната – *Баал* и *Малаарт* и т.н... И хората започнали да им подражават – да издигат най-достойните измежду общностите си, да се вслушват в заветите им и да ги прославят.

Още в легендите, близки до времето на Сътворението на света, намираме гордата осанка на големия и осенен от провидението Водач, разперил могъщи криле над трепереци, угнетени и безпомощни създания, да ги окуражава и води – в океана на Потопя, през пясъците на пустинята към Обетованата земя и висотата на Всемогъщото Познание за Доброто, далеч от робството... С развитието на обществата, вдъхновени за съзидание по волята на Великия Архитект на Вселената, и с напредъка на рационалното научно познание на Водача, на избраника-лидер, започва да се гледа като на феномен на човешките отношения, от една страна, и като ключов елемент за успешното развитие на всяка една обществена единица, от друга.

Що е *лидерство*? На така простичко зададения въпрос днес трудно може да се намери еднозначен отговор. Мнозина от изследователите на този феномен спорят помежду си или се обединяват около дефиниции през призмата на познание-

то, което владеят, и от гледната точка на собствената си индивидуално значима перспектива. Като най-широко разпространено се очертава мнението за лидерството като процес на целенасочено, социално ориентирано повлияване на споделянето на конкретни идеали и възгледи и за постигането на определени резултати. В интерес на анализа, на който е посветен този доклад, предлагаме като работно определение даденото от Том Петерс и Нанси Остин в бестселъра „Страст за съвършенство“:

„Лидерството означава визия, окуражаване, насърчаване, ентузиазъм, доверие, сила, енергия, страст, обсебване, постоянство, използване на символи, обръщане на внимание, създаване на герои на всички равнища, съветване, наставничество и много други неща. Лидерството трябва да присъства на всички нива... То зависи от милиони малки неща, вършени с посветеност, постоянство и грижа, но всички тези малки неща не струват, ако липсват доверие, визия и вяра.“ (Peters Austin, 1985, p. 5–6)

Един прецизен прочит на това определение открива несъмнената връзка с духа, доктрината и основните цели на Движението на Старите, Свободни и Приети Зидари. Защото във всяка отделна страна и в човешката общност като цяло званieto „благодетел“ в най-голяма степен заслужава този обществен институт, който изисква от своите членове постоянно и неотклонно следване на общественя дъг – спрямо своите събратя и към всеки отделен човек, по отношение на който да се прилагат нравствените принципи, преподадени от Великия Учител. И още повече той би заслужил това звание, ако посветените негови членове прилагат силите си да генерират човеколюбие, енергия и напредък в обществото, верни на обета си да бъдат воини на Свободата, Равенството и Братството. Защото

>>>



>>>

така най-добре ще могат да допринесат за нравственото развитие на народите си.

И така, има ли основания да се прави връзка между лидерството и членството в масонското движение? Отговорът безспорно е положителен. Категорично потвърдена е тезата, че братята – Свободни Зидари, са вече доказали се с постъпките и делата си в обикновения живот морални, уважавани, преуспяващи и влиятелни хора. Този факт се потвърждава най-малко от списъчния състав на Символичните Ложки, в които членува всеки един от нас. Но дали процесът на израждането им като лидери е завършен? Притежава ли всеки един от тях необходимите качества да поведе своите Братя в момента, в който на плещите им падне високата отговорност да поемат майсторския чук или да бъдат офицери в масонските структури? Кои са източниците на власт, с които разполагат избраните Братя за заеманите от тях ръководни длъжности? Кой трябва да се погрижи те да продължат своя път на усъвършенстване и в това направление?

Основен принцип на нашето движение е, че Масонът се учи през целия си живот и в условията на нашата страна за това и в много голяма степен допринася и Старият и Приет Шотландски Ритуал на Свободното Зидарство в България. Работещ като единствена законна надстройка над Символичните Ложки в Родината, през последните 5 години той се утвърди като водещата сила за израждането, развитието и укрепването на българското масонско движение. В наши дни в неговите редици на практика членува целият офицерски състав на Символичните Ложки на ВАССПЗБ, както и ръководители на други масонски структури. Израждайки своя научноиз-

следователски Институт „Св. Йоан“ и чрез издаването на списанието „Шотландски Ритуал“, Върховният Съвет, 33°, на България демонстрира решимостта да допринесе за духовното израстване на членове на Ритуала. По този начин категорично бе потвърдена постановката, че Шотландският Ритуал е „**Университетът на Масонството**“.

Кои са учениците в този Университет и на какво трябва да бъдат научени?

В масонското движение по принцип влизат хора, които вече са се изявили в профанския свят и притежават определени лидерски характеристики. Но попаднали в ново обкръжение, в обществото на строгите правила и братската любов на нашия Орден, те отново трябва да доказват своите умения. Тук новопосветените Братя следва да преосмислят позицията си от гледна точка на хора, носители на мисията да бъдат лидери в обществото в относително нова за тях светлина – в дух на доверие, всеотдайност, братска обич и телерантност.

Лидерството, в което трябва да възпитава С.П.Ш.Р. своите членове, може да се представи като процес, при който изтъкнати авторитети и водачи и техните последователи си съдействат взаимно, подкрепяйки се и израствайки по пътя към една обща цел. Процесът се базира на висок морал, при което всички членове на Ложата са насърчавани да преследват амбициозни цели, пряко свързани с целите на масонската структура, насочени към превъзможване и израстване над индивидуалните очаквания и възможности.

Общопризнати са и дефинираните четири основни фактора, демонстрирани в поведението на ефективните лидери: идеализиращо влияние, вдъхновяваща мотивация, интелектуална стимулация

>>>



>>>

и оценка на индивидуална значимост.

Идеализиращото влияние или *лидерството*, основано на харизмата, определя Масонът-лидер да се гържи по начин, който поражда възхищение, доверие и уважение, като жертва своите лични интереси в полза на другите. Това кара неговите Братя да му подражават и емоционално ги привързва към себе си, при това редовите Масони възприемат и харизматичното в своя ръководител. Лидерът проявява настойчивост и решимост за постигане на целите, носи отговорност за действията си и демонстрира твърдо убеждение във визията си. Уменията на подобно лидерство и самите лидери са възприемани като модели на поведение, защото генерират гордост, лоялност и отстояване на споделени цели. Поради харизматичността на такъв стил на поведение редовите Масони се обвързват емоционално със своите ръководители.

Вдъхновяващата мотивация определя Масонът-лидер да насърчава и вдъхновява Братята си с ентузиазъм и увереност във визията за бъдещото развитие. Той ги окуражава да изразят очакванията и усилията си за постигане на целта, като осигурява тяхното разбиране за същността и необходимостта за промени при развитието на Движението. В тези случаи обикновено реакцията на последователите е готовност за допълнителни усилия. Такова поведение на лидера осигурява смисъл и предизвикателство, за да вдъхнови редовите Масони да участват в цели, надхвърлящи личните им интереси. Ръководителят трябва да опростява задачите, като ги свежда до решаване на ключовите проблеми. Освен това трябва да използва прост език за изразяване на мисията и по този начин нейният смисъл ще стане достъпен на всеки член на Ложата.

Интелектуалната стимулация изисква Масонът-лидер да насърчава Братята

си да използват своето въображение, да изразяват съмнение в рутинните решения, да търсят нови начини, да бъдат творци и новатори. В някои случаи идеите на последователите могат да се различават от тези на лидера, който трябва съзнателно да търси и насърчава тези различия и да провокира потенциала на техните виждания. В тези случаи ръководителят трябва да се стреми да изгради широка и богата картина за Движението и да е в състояние да приема ексцентрични и нестандартни идеи. Чрез подобна интелектуална стимулация лидерът подпомага изграждането и непрекъснатото осъвременяване на цялостната картина за състоянието на Ложата у всеки неин член с допълнителна възможност за постоянно и своевременно попълване на общата стратегия за постигане на крайната цел, за прилагане на множество иновации и творчески идеи.

Оценката на индивидуалната значимост на всеки един от Братята е ключова ценност на Движението. Подобен лидерски стил предполага индивидуално отношение към всеки един от членовете на Ложата и отчитане на значимостта му при генерирането и осъществяването на нейните цели и принципи. Той предполага интерес към личностното и професионалното развитие на Братята, познаване на техните нужди и интереси, предоставяне на възможности за развитие и предизвикателства. Лидерите трябва да стимулират предизвикателствата за масонско развитие у своите Братя, като им делегират все по-усложняващи се задачи за изпълнение (но не и неконтролируемо), с идеята да повишат способностите и самоувереността им. По този начин, развивайки компетентността на Масоните, ръководителите ги подготвят да участват в нови, по-сложни инициативи. Прилагането на

>>>



>>>

индивидуалните потребности на Братята, техните способности и аспирации. Те трябва да бъдат изслушвани с необходимото внимание и уважение, да се насочва тяхното развитие, да бъдат съветвани и направлявани в дейността им. По този начин се предоставя еквивалентна възможност за симултантно развитие на лидерите, редовите Масони и Ложата, за повишаване на съпричастността, увереността, отговорността и инициативността на всички при реализирането на обща стратегия.

С разкриването на основните положения от концепцията за трансформиращото лидерство могат да се дефинират най-ценните черти, чрез които Масонът-лидер въздейства на своите Братя:

* **Разглежда работата си в Движението по новому** – не се ограничава от стереотипи, стари догми и вече съществуващото статукво;

* **Чувства и съприживява мисията и визията на Движението, на С.П.Ш.Р., на Ложата, в която работи** – знае пътищата (или когнитивния модел) за намирането им за финализиране на поставената задача или реализиране на очертаната визия;

* **Постига по-високи равнища на развитие на способности и потенциал** – развива постоянната си необходимост за самоусъвършенстване, така че да не изостава от духа на времето, в което живее;

* **Гледа отвъд своите интереси, търси онези интереси, които са в полза на Движението, на С.П.Ш.Р., на Ложата, на неговите Братя** – именно необходимостта за задоволяване и защитаване на интересите на групата е един от решаващите фактори те да са мотиваторите, а от там и ефективни лидери на последователите си в днешното общество.

По същество това е синтезиран израз на модел на поведение на един принципно нов тип ръководител и има концептуал-

но значение за Движението на ССПЗБ и С.П.Ш.Р.

На негова база могат да се представят най-важните функции на Масона-лидер.

Помощ за интерпретиране на значението на събитията – лидерът подпомага редовите Масони да открият смисъла и значението на сложните и понякога противоречиви събития в Движението. Той им съдейства да разберат ставащото и да умеят да идентифицират възможните заплахы за Ложата и Движението.

Съгласие относно целите и стратегиите за постигането им. Ефективната колективна дейност изисква съгласие за това, какво и как да се направи. Постигането на консенсус е особено важно за новосформирани Ложички, изживяващи криза. Ефективните лидери Масони подпомагат постигането на съгласие относно целите, приоритетите и стратегиите на ръководените от тях структури.

Посветеност и оптимизъм. Изпълнението на трудни, стресови задачи изисква посветеност и упоритост пред лицето на препятствията и временните поражения. Това в много голяма степен важи за нелекия период, който изживява Великата Ложа. Ето защо лидерите Масони трябва да се стремят да разпалват ентузиазма в работата на Братята, да издигат тяхната посветеност на изпълнението на задачите и да им вдъхнат увереност, че вложените усилия ще се окажат успешни.

Взаимно доверие и сътрудничество. Ефективното изпълнение на колективните задачи изисква сътрудничество и взаимно доверие, което е възможно само когато Братята се разбират, толерантни са към различността и са в състояние да разрешават противоречията си по конструктивен начин. Ръководителите Масони трябва да укрепват взаимното уважение, доверие и сътрудничество.

Изграждане и укрепване на колективна идентичност. Ефективността на Ложата

>>>



>>>

изисква висока степен на колективна идентификация. Лидерите са длъжни да подпомагат създаването на уникална идентификация на организацията и разрешават проблемите на членството в тях по начин, консистентен с тази идентичност.

Организиране и координиране на дейностите. Успешното изпълнение на множеството комплексни задачи в Движението изисква капацитет за координиране на много различни, но взаимосвързани дейности по начин, който прави ефективно използването на усилията на Братята и ресурсите. Лидерите трябва да могат да организират редовите Масони за изпълнение на колективните задачи, а също и да координират техните усилия.

Окуражаване и улесняване колективното просветителство. Тази функция е фундаментална за масонското движение. Братята заедно трябва да напредват в овладяването на Царското изкуство. Ето защо Масонът-лидер трябва да организира, окуражава и подпомага този процес.

Развитие и изпълномощаване на Братята. За да бъде успешна работата на Ложата, тя се нуждае от активното участие на членовете си при решаването на проблеми, вземането на решения и извършването на промени. Лидерът трябва да подпомага Братята да развият подходящи умения, за да бъдат готови за изпълнение на лидерски роли, нови отговорности и участие в промени. Ефективните лидери трябва да помагат на хората да развият основни лидерски умения и да ги овластяват, за да станат самите те лидери и проводници на промяната.

Промоциране на социална справедливост и морал. Удовлетвореността и посветеността на Братята нарастват чрез създаването на климат на честност, състрадание и социална отговорност. Установяването и поддържането му изискват активни усилия за защитаване на индиви-

дуалните права, окуражаване на социалната отговорност и противопоставяне на неетичната практика. Лидерите са длъжни да дават пример с морално поведение, да предприемат необходимите стъпки за установяване на социална справедливост.

Коренно противоположни са примерите от последните години на нашето движение. За разцеплението и противоречията между „Символичните“ Лози в България в много голяма степен „допринесе“ отсъствието на истински лидери на масонските структури. В нашата близка история има достатъчно крециящи примери за неумение да се управляват Ложите; на подмяна от страна на Майстори на Столове на избора, направен от Братята; на тласкането им в погрешна посока, само и само за да бъдат задоволени нечи лични амбиции или да бъдат постигнати корисни цели и пр. Всичко това карсно-речиво ни говори, че за българското Масонство проблемът с дефицита на качествени лидери ненапълно е решен. Ето защо нашето Движение трябва да обучава и изгражда необходимите му водачи, като при това водещата роля се пада на Шотландския Ритуал – т. нар. **„Университет на Масонството“**.

В заключение искаме да подчертаем, че законът на Стария и Приет Шотландски Ритуал определя строга йерархия, която трябва да се спазва неотлъчно, а властта, с която разполагат отделните лица, се заключава най-вече в задълженията им да следят за точното спазване на Конституцията. Това, което в най-голяма степен издига ръководителя на Ритуала, е авторитетът, който притежава или придобива отделният Масон. Този авторитет не може да бъде извоюван и затвърден без лидерски познания и умения.

**Бр. Боян Медникаров, 30°
У.С. на НИИ на С.П.Ш.Р.
Бр. Янчо Бакалов, 4°**